

Aika: 7.4.2022 klo 09.02–12.01

Paikka: videoneuvottelu, Zoom

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
~~Margareta Danielsson, Svenska handelshögskolans bibliotek~~
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto
Anne Lehto, Tritonia (poistui kokouksesta klo 11.58)
Riitta Lähdemäki, Tampereen yliopiston kirjasto
Ari Muhonen, Itä-Suomen yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)
Yrsa Neuman, Åbo Akademis bibliotek
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto
Pekka Olsbo, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus
Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimispalvelut (poistui kokouksesta klo 10.53)
Kimmo Tuominen, Helsingin yliopiston kirjasto (poistui kokouksesta klo 11.55)
Miia Willman, LUT-tiedekirjasto (liittyi kokoukseen klo 9.05)
Anu Keinänen (sihteeri)

Vierailijat:

Tuula Heide, Digivisio 2030 -hankepäällikkö, digipedagogiikka -työpaketti (klo 11.00–12.01)
Sakari Heikkilä, Digivisio 2030 -hankepäällikkö, strategiset muutokset -työpaketti (klo 11.01–12.01)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.02.

Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Tommi Harju ja Anne Lehto.

Esityslista hyväksyttiin.

2. Ajankohtaiset kuulumiset

Minna Abrahamsson-Sipponen kertoi Oulun yliopiston kirjaston ajankohtaisista asioista.

Miia Willman liittyi kokoukseen klo 9.05.

Yhteiskirjastojen johtajat sopivat keskinäisestä tapaamisesta. Miia Willman kutsuu tapaamisen koolle.

3. Työvaliokunnan tapaaminen AMKITin kanssa

Puheenjohtaja Ari Muhonen kertoi FUNin työvaliokunnan ja AMKIT-konsortion edustajien tapaamisesta 6.4.2022. Tapaamisessa aiheina olivat Digivisio 2030, pitkäaikaissäilytys, kestävä kehitys ja avoin tiede. AMKIT kertoi kestävä kehityksen työryhmästä sekä opinnäytteiden turvallisesta pitkäaikaissäilytyksestä. Pekka Uotilan (XAMK) diaesitys löytyy FUNin Eduunista. Tapaamisessa keskusteltiin, mitä FUN ja AMKIT voisivat edistää yhteistyössä. AMKITin puolelta toiveena on yhteistyö etenkin Digivision osalta niin, että mukana olisi FUNin lisäksi Kansalliskirjasto. Ehdotettiin yhteisen tapaamisen järjestämistä näiden tahojen sekä Digivisio 2030 -työryhmän kesken.

4. Avoimen tieteen tulevaisuus

Pekka Olsbo kertoi timantti OA:sta, joka on maksuton sekä kirjoittajalle että lukijalle, avoin kaikille ja ei-kaupallinen. Laajasti ymmärrettynä timantti OA kattaa lehti- ja kirjajulkaisemisen. Rahoitus on keskitetty, yhteisrahoitteinen. Timantti OA on ajankohtainen eurooppalaisessa keskustelussa. Keskeisimpiin asioihin timantti OA:ssa kuuluu pysyvän rahoituksen malli.

Keskusteltiin timantti OA:sta alustuksen pohjalta. Keskustelun aiheina olivat rahoitus. FinELib, transformatiiviset sopimukset, JUFO ja Plan S:n Rights Retention strategia. Lisäksi keskusteltiin tutkijoiden asenteista avointa julkaisemista ja avoimia julkaisukanavia kohtaan.

5. Budjetoidun hankkeen toteuttaminen (liite 1)

Puheenjohtaja Ari Muhonen kertoi työvaliokunnan suunnitelmasta toteuttaa webinaari avoimesta tieteestä. FUN kannatti webinaarin järjestämistä.

Työvaliokunta päätti FUNin työryhmän perustamisesta, joka vastaa webinaarivalmisteluista. Työryhmän vetäjänä toimii Pekka Olsbo. Työryhmässä ovat mukana Miia Willman ja yhteistyösihteeri Anu Keinänen. Webinaarin valmistelusta kiinnostuneet ovat tervetulleita mukaan työryhmän toimintaan. Kiinnostuksesta pyydetään ilmoittamaan yhteistyösihteerille. Webinaarin budjetti on maksimissaan 10 000 euroa.

Keskusteltiin mahdollisista teemoista. Anne Lehto ehdotti yliopistokirjastojen roolin tarkastelemista avoimien oppimateriaalien osalta. Riitta Lähdemäki ehdotti yhdeksi teemaksi kansalaistiedettä.

6. Seuraavat kokoukset ja kokousten aiheet

FUNin seuraava kokous:

- Keskusteltiin FUNin 2.6. kokousajasta. Hankenista on tiedusteltu kokoustilaa. Isompi tila on vapaa klo 10–14 ja pienempi, 10 henkilön tila, klo 10–15. Ehdotettiin alkuperäisen kokousajan muuttamista niin, että kokous on mahdollista pitää isommassa kokoustilassa, ja viimeinen tunti varataan vapaamuotoiseen kahvitteeluun.

FUNin 3/2022 lähikokous järjestetään 2.6.2022 pääkaupunkiseudulla klo 10–14 (4 tuntia), jonka jälkeen kahvit klo 14–15.

FUNin kokousajat syksyllä:

- FUN 4/2022 etäkokous perjantai 16.9.2022 klo 9–12
- FUN 5/2022 lähikokous tiistai 8.11.2022 klo 10–15 Turussa (Ulla Nygrén ja Yrsa Neuman)
- FUN 6/2022 etäkokous torstai 8.12.2022 klo 9–12

Työvaliokunnan kokousajat syksyllä:

- 26.8. perjantai klo 9–11
- 26.10. keskiviikko klo 13–15
- 24.11. torstai klo 13–15

7. Ilmoitusasiat

- [Bibliometriikkaseminaari järjestetään 12.4.](#) verkossa ja lähitapahtumana Minerva-torilla. [Ilmoittautuminen seminaariin 7.4. mennessä.](#)
- FUNin etäkahvit jatkuvat myös syksyllä. Etäkahvit pidetään jokaisen kuukauden ensimmäinen keskiviikko klo 15.15–16.00.
- FUNin kommentit kommentointipyyntöön kahdesta tieteen ja tutkimuksen avoimuutta edistävästä osalinjauksesta löytyvät Eduunista Lausunto- ja kommentointipyyntö -kansiossa (liitteet 3 ja 4).
- FUNilta on pyydetty lausuntoa standardiehdotuksen ISO 5127:2017 ”Information and documentation – Foundation and Vocabulary” suomenkielisestä

käännöksestä (liitteet 5, 6, 7, 8). FUNilta pyydetään kommentteja 29.4. mennessä. Lisäksi selvitetään, keneltä kirjastojen asiantuntijoilta FUN voi pyytää kommentteja. Lausunnon aikaraja on 11.5.2022.

- FUNilta on pyydetty lausuntoa standardiehdotuksesta SFS 4600 Lajittelu, aakkostus ja niihin liittyvä ryhmittely (liitteet 9, 10, 11, 12, 13 ja 14). Kommentteja pyydetään 13.5. mennessä. Lisäksi selvitetään, keneltä kirjastojen asiantuntijoilta FUN voi pyytää kommentteja. Lausunnon aikaraja on 23.5.2022.
- FUNilta on pyydetty lausuntoa standardista SFS 5050 Bibliografinen lajittelu (liitteet 15, 16 ja 17). Kommentteja pyydetään 13.5. mennessä. Lisäksi selvitetään, keneltä kirjastojen asiantuntijoilta FUN voi pyytää kommentteja. Lausunnon aikaraja on 23.5.2022.
- [FUNin lausunto Ukrainan sodasta](#) on julkaistu FUNin verkkosivulla ja FUNin sosiaalisessa mediassa.
- Työvaliokunta päätti kokouksessaan 25.3., että FUN suosittelee Venäjän ja Valko-Venäjän poissulkemista kaukopalveluista.
- Työvaliokunta päätti viestintätyöryhmän perustamisesta. Työryhmän vetäjänä toimii Minna Abrahamsson-Sipponen. Työryhmässä ovat mukana Miia Willman ja Anu Keinänen. Tavoitteena on valmis viestintäsuunnitelman FUNille.
- Anne Lehto tiedusteli Tilastointityöryhmän tilannetta. Puheenjohtaja Ari Muhonen tiedustelee Heli Kautoselta asiantuntijaryhmän tilannetta.

8. Muut asiat

- FUN keskusteli mahdollisuudesta tarjota konkreettista apua Ukrainan sodasta kärsiville. Keskusteltiin rahalahjoituksesta. Summaksi ehdotettiin 5000 euroa. Lahjoitus sekä ehdotettu summa saivat kannatusta. Päätettiin 5000 euron lahjoituksesta. Seuraavaksi selvitetään, kuinka lahjoitus on käytännössä mahdollista toteuttaa.
- Keskusteltiin lausuntojen koostamisesta FUNissa: kuinka lausuntojen koostaminen aktiivisemmin yhteistyössä olisi mahdollista toteuttaa? Keskusteltiin mahdollisista vaihtoehdoista, esimerkiksi Eduunin keskustelupalstasta ja Google Docsista. Todettiin, että jos lausuntojen kommentoinnissa halutaan aktiivisemmin pyytää kommentteja kirjastojen asiantuntijoilta, he eivät pääse

Eduunin keskustelupalstalle. Lisäksi todettiin, että lausuntojen on edelleen hyvä kulkea asiantuntijoille johtajien kautta. Sovittiin, että lausuntopyyntö lähetetään edelleen eteenpäin sähköpostilla, ja johtajat vastaavat, ketkä asiantuntijat ovat mukana kommentoimassa (asiantuntijan nimi ja sähköposti). Kommenttien koostamiselle kokeillaan Google Docs -alustaa. Jotta asiantuntijat pääsevät muokkaamaan kommentteja, muokauspyyntö lähetetään heille sähköpostilla.

- OKM pyytää FUNilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamisesta. Lausunnon aikaraja on 16.5.2022. FUNin kommentteja pyydetään sähköpostilla ennen lausunnon aikarajaa. Lausunnon kommentointia varten selvitetään Google Docsin hyödyntämistä tai vaihtoehtoisesti kommentointia Eduunissa. Yhteistyösihteeri lähettää lausuntopyyntön johtajille sähköpostilla.

Matti Raatikainen poistui kokouksesta klo 10.53.

Tauko 10.53–11.00

9. FUNin ja Digivisio 2030 -hankkeen edustajien tapaaminen

Tuula Heide liittyi kokoukseen klo 11.00.

Sakari Heikkilä liittyi kokoukseen klo 11.01.

Keskustelu Digivisio 2030 -hankepäälliköiden Tuula Heiden (digipedagogiikka -työpaketti) ja Sakari Heikkilän (strategiset muutokset -työpaketti) kanssa. Keskustelun aiheina olivat yliopistokirjastojen kannalta relevantit asiat Digivision 2030 suhteen. Tapaamisen aluksi käytiin läpi lyhyt esittelykierrös. Sakari Heikkilä ja Tuula Heide pitivät alustuksen Digivisiosta 2030. Alustuksessa käytiin läpi Digivision tilannekatsaus, tavoitteet sekä aikataulu. Alustuksen lopuksi Heide ja Heikkilä esittivät kysymyksiä kirjastojenjohtajille.

Puheenjohtaja Ari Muhonen piti lyhyen puheenvuoron, jossa nostettiin esiin tärkeimpiä kysymyksiä yliopistokirjastojen kannalta Digivision 2030 suhteen. Keskusteltiin Heiden ja Heikkilän esittämistä kysymyksistä sekä yliopistokirjastojen näkökulmista.

Susanna Parikka totesi, että tulevaisuudessa tarvitaan muutos siihen ajatteluun, minne opiskelija sijoittuu. Lisäksi Parikka nosti keskusteluun kirjastojen lisenssisopimukset ja kirjastojen tarjoamat kurssit. Myös Anne Lehto nosti esille e-kirjat ja lisenssisopimukset, joihin on panostettu etenkin pandemian aikana, ja joihin on investoitu suuria summia. Lisensointi laajalle joukolle tuo lisäresurssitarpeen yliopistokirjastoille. Pekka Olsbo totesi, että Digivision ensimmäiset vaiheet ovat toteutettavissa nykytilanteessa, kun oppiminen pohjautuu avoimiin aineistoihin, mutta ristiinopiskeluvaiheessa haasteiksi nousevat

lissenssisopimukset ja rahoitus. Huono ennustettavuus oppijoiden määrässä asettaa isoja henkilöstöressurssivaatimuksia yliopistokirjastoille. Heikkilä totesi, että osallistujamääriä on mahdollista rajoittaa tarvittaessa, ja säänneltyihin aloihin tulee todennäköisesti rajoituksia, jolloin ne eivät ole avoimia kaikille. Lisäksi kursseille tulee edelleen esitietovaatimuksia, mikä osaltaan rajoittaa osallistujia.

Yrsa Neuman kertoi, että aineistojen käyttäjämäärät lasketaan yliopistojen opiskelija- tai henkilöstömäärän mukaan, ja aineistoihin on olemassa IP-rajoitteita, ja vain osa aineistoista neuvotellaan FinELibin kautta. Heikkilä tiedusteli, neuvottelevatko kaikki samojen alojen opintoja tarjoavat yliopistot ja yliopistokirjastot aineistojen käyttöoikeudet ja lisenssit erikseen vai yhdessä. Johtajat kertoivat tarkemmin aineistoihin liittyvien sopimusten neuvotteluista. Todettiin, että aineistoista neuvotellaan sekä yhdessä että erikseen. Neuvottelujen aikataulu voi vaihdella, minkä vuoksi aikataulu voi olla vuoden tai useamman kuukauden sijaan esimerkiksi kaksi kuukautta. Lisäksi todettiin, että opettajilla on valta valita opettamansa kurssin materiaali. Todettiin, että opettajien tietoutta e-aineistoista ja etenkin avoimista aineistoista tulisi edistää, mutta vastuu tästä on sopimatta. Yleisesti todettiin, että aineistolisenssit ovat Digivision kannalta iso asia, ja tämä koskee kirjojen lisäksi myös artikkeleita. Lisäksi aineistoihin liittyy myös alustakysymys. FUNista todettiin, että asian osalta vaaditaan paljon yhteistyötä Digivision ja yliopistokirjastojen ja yliopistojen välillä. Aineistojen käytön mahdollistaminen Digivision tavoitteiden mukaan vaatii aikaa, henkilöstöressursseja sekä rahoituksen. Myös aineistojen digitointiin tarvitaan uusia malleja. Suomelle tarvitaan selkeä malli sekä rahoitusratkaisu. Heikkilä pyysi yliopistokirjastoja miettimään ratkaisuehdotuksia esille nousseisiin asioihin.

Keskustelun yhteenvetona todettiin, että kurssimateriaalien tarjonta ja saatavuus on ratkaistava, jotta Digivision tavoitteet voivat toteutua. Opettajien ohjeistaminen kurssimateriaalien valinnassa on tärkeää. Lisäksi tekninen puoli on ratkaistava, jotta aineistot saadaan tulevaisuudessa käyttöön niille, jotka niitä tarvitsevat.

Anne Lehto poistui klo 11.58.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.01.

Liitteet

- Liite 1 FUN budjetti 2022 ja toteuma 2021
- Liite 2 FUN vuosikello 2022
- Liite 3 Avoimet oppimis- ja opetuskäytännöt -osalinjauksen kommentit
- Liite 4 Kokooma- ja yksittäisteosten avoimuuden osalinjauksen kommentit
- Liite 5 Lausuntopyyntö ISO 5127 käännöksestä

Liite 6 ISO 5127_2017
Liite 7 SFS ISO 5127 2022 lausuntoversio
Liite 8 ISO 5127 lausuntovastauslomake
Liite 9 Lausuntopyyntö SFS 4600
Liite 10 SFS 4600_2022 lausuntoversio
Liite 11 SFS 4600 artikkelien aakkostus
Liite 12 SFS 4600 nimien aakkostus 2022-03-25
Liite 13 SFS-EN 13170 Liite H tiedoksi
Liite 14 SFS 4600 lausuntovastauslomake
Liite 15 Lausuntopyyntö SFS 5050
Liite 16 SFS 5050_2021 lausuntoversio
Liite 17 SFS 5050 lausuntovastauslomake

Ari Muhonen
puheenjohtaja

Anu Keinänen
sihteeri

Tommi Harju
pöytäkirjantarkastaja

Anne Lehto
pöytäkirjantarkastaja